

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lipca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)

SSN Barbara Myszka

w sprawie z wniosku M. Ż. i K. Ż.

przy uczestnictwie [...]

o stwierdzenie nabycia spadku po A. Ż.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 lipca 2016 r.,

zażalenia wnioskodawczynie K. Ż.

na postanowienie Sądu Okręgowego w B.

z dnia 1 października 2015 r.,

**oddala zażalenie i pozostawia orzeczenie o kosztach
postępowania wywołanego zażaleniem orzeczeniu kończącemu
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 1 października 2015 r. Sąd Okręgowy, po rozpoznaniu apelacji uczestniczki T. G. od postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 4 grudnia 2014 r. - którym stwierdzone zostało, że spadek po A. Ż. nabyła siostra T. G. w całości wprost oraz ustalił, że każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie – uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w B. do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania apelacyjnego. Jako podstawa prawna orzeczenia powołany został art. 386 § 4 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. z uzasadnieniem, że wobec skutecznego uchylenia się przez apelującą uczestniczkę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku Sąd Rejonowy zaniechał rozpoznania istoty sprawy, czyli dziedziczenia dziadków spadkodawcy, względnie ich zstępnych, a w ostateczności Gminy B.

Zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego wniósł pełnomocnik wnioskodawczyni K. Ż., zaskarżając je w całości i zarzucając Sądowi naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 386 § 4 k.p.c. poprzez niewłaściwe przyjęcie, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy oraz błędne uznanie, iż w związku z koniecznością odebrania nowego zapewnienia spadkowego i wezwania do udziału w sprawie innych uczestników występuje potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przyznanie wynagrodzenia za udzielenie wnioskodawczyni z urzędu nieopłaconej pomocy prawnej.

Pełnomocnik uczestniczki T. G. wniósł o oddalenie zażalenia i o uwzględnienie kosztów postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym sprawę i zasądzenie od skarżącej kosztów wywołanych wniesieniem zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c. sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Z ustaleń Sądu drugiej instancji wynika, że wobec zakresu wad popełnionych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, w którym między innymi nie zostali wezwani do udziału w sprawie wszyscy spadkobiercy, a więc nie został nawet prawidłowo ustalony krąg uczestników postępowania, nie została rozpoznana istota sprawy, a to uprawnia do zastosowania art. 386 § 4 k.p.c. Należy się z tym zgodzić. Przyznać również trzeba, że w takiej sytuacji trudno przewidzieć, jak rozległa okaże się potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego, które może przybrać cechy ponownego postępowania w całości w tym sensie, że w sprawie zachodzi potrzeba poczynienia po raz pierwszy niezbędnych ustaleń faktycznych.

Stosowne wymagania w tym względzie wynikające z art. 386 § 4 k.p.c. należy tak interpretować, aby postępowanie przed sądem drugiej instancji nie zastępowało rozpatrywania sprawy przed pierwszą instancją w tak istotnym zakresie, że staje się postępowaniem jednoinstancyjnym. Godziłoby to w zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego, zagwarantowaną w art. 176 Konstytucji (zob. wśród wielu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r., I CZ 139/12; z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12; z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CZ 117/13; z dnia 20 lutego 2015 r., V CZ 119/14; z dnia 26 marca 2015 r., V CZ 7/15 i z dnia 7 października 2015 r., I CZ 68/15, nie publ. i cyt. w nich dalsze orzeczenia). Nie ma więc racji pełnomocnik wnioskodawczyni, próbujący sprowadzić dalsze postępowanie tylko do odebrania oświadczenia od dziadków spadkodawcy.

W tym stanie rzeczy należało na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzec jak w postanowieniu.

aj

kc